
Oblici organizovanja kriminalnih grupa i organizacija

Forms of criminal groups and criminal organizations

Sažetak

Danas, mafija predstavlja jedan od najorganizovanih oblika djelovanja organizovanog kriminaliteta, baveći se raznim nelegalnim kriminalnim aktivnostima i unosnim legalnim poslovima u svrhu bogaćenja, ostvarivanja dobiti, ekonomske moći i stvaranja političke moći i društvenog uticaja. Karteli su se nedavno pojavili u rascijepljenim državama - nacijama: u Latinskoj Americi, Nigeriji, postsovjetskoj Rusiji i sl. Ove kriminalne zajednice također imaju različite strukture: kartel, direktniji i unosniji oblik, dominira u Latinskoj Americi; holding, suptilniji oblik, prisutan je kod talijanske ili američke mafije, kod trijada i yakuze. Ipak sve one imaju srodne aktivnosti, mogućnosti prilagodbe i korupcijske kapacitete. Organizovane kriminalne grupe razvrstali smo po zemljama porijekla, napominjući, da ovih grupa ima mnogo više, a mi smo istakli samo najznačajnije, a možemo slobodno reći i najzloglasnije.

Abstrakt

Today, the Mafia is one of the most organized form of organized crime, engaging in various illegal criminal activities and lucrative legal affairs for the purpose of getting rich, generating a profit, economic power and the creation of political power and social influence. The cartels have recently appeared in torn countries - nations in Latin America, Nigeria, post-Soviet Russia, etc. These criminal community also have different structures: a cartel, more direct and more profitable form dominates in Latin America. Holding, a more subtle form, is present in the Italian or American mafia, the Yakuza and the Triads. However they all have related activities, options adaptability and corruption capacity. Organized criminal groups were classified by country of origin, these groups have a lot more, and we have highlighted only the most significant, and we can say freely and the most brutall.

Keywords: organized crime, mafia, cartels, yakuza, triads

1. UVOD

Već se prije nekoliko stoljeća mafija¹ pojavila kao reakcija protiv države - nacije ili carstva; ona je, u želji da se nametne, zaprijetila tradicionalnim lokalnim vlastima. To je najviši oblik strukturiranosti i čvrstine kriminalne organizacije čije su osnovne karakteristike hijerarhijska struktura organizacije, prinuda u održavanju unutrašnje discipline i ostvarivanju interesa, tijesne korupcijske veze sa predstavnicima vlasti.² Danas, mafija predstavlja jedan od najorganizovanih oblika djelovanja organizovanog kriminaliteta, baveći se raznim nelegalnim kriminalnim aktivnostima i unosnim legalnim poslovima u svrhu bogaćenja, ostvarivanja dobiti, ekonomske moći i stvaranja političke moći i društvenog uticaja. Karteli su se nedavno pojavili u rascijepjenim državama - nacijama: u Latinskoj Americi, Nigeriji, postsovjetskoj Rusiji i sl. Ove kriminalne zajednice također imaju različite strukture: *kartel*, direktniji i unosniji oblik, dominira u Latinskoj Americi; *holding*, suptilniji oblik, prisutan je kod talijanske ili američke mafije, kod trijada i Jakuze. Ipak sve one imaju srodne aktivnosti, mogućnosti prilagodbe i korupcijske kapacitete.³

Analizirajući kriminalne organizacije i način njihovog rada, dolazi se do zaključka da pored različitosti, postoje i zajedničke karakteristike svih kriminalnih organizacija i to:⁴

- tajnost u izvođenju kriminalnih aktivnosti i zaštita vođe od ostalih članova
- dobra organiziranost (subordinacija, nepisana pravila, podjela rada...) očituje se u svim oblicima manipulacije drogom (proizvodnji, pakiranju, označavanju, krijumčarenju, preprodaji, kao i kod pranja ilegalno stečenog novca u legalne finansijske poslove);
- kontinuirani napor da se obezbijedi sprega sa predstavnicima vlasti;
- težnja za ostvarivanjem monopola na određenom prostoru kako bi što lakše sprovodili kriminalne aktivnosti;
- korištenje nasilja i korupcije kao dva osnovna

metoda u postizanju odgovarajućih ciljeva;

- motivacioni faktor usredsređen ka ostvarivanju protupravne imovinske koristi, ugleda i moći;
- različitost u smislu preduzimanja više vrsta kriminalnih djelatnosti pri čemu se koriste sofisticirani metodi savremene nauke;
- povezanost između članova grupe i sa drugim kriminalnim organizacijama, prožeto određenim inicijacijama i ritualima;
- permanentnost postojanja organizacije, profesionalizam, internacionalna dimenzija tj. težnja za ostvarivanjem novih prostora i tržišta.

Istorijski, kulturni i geografski uslovi svakako mogu predstavljati faktor zbližavanja, odnosno razmimoilaženja pojedinih kriminalnih organizacija. Kriminalne organizacije na evropskom prostoru vode porijeklo iz mnogih dijelova svijeta, uključujući zemlje Centralne i Istočne Evrope, Južnu Ameriku, Afriku i Aziju. U razvijenim evropskim državama, u posljednje vrijeme, a posebno od sredine 90-tih godina, posebnim problemom u vezi organizovanog kriminala smatra se njegov internacionalni karakter, pa tako učinioci iz inostranstva i kriminalne grupe igraju istaknutu „ulogu“, u većini bogatih država Evropske unije. To može ilustrovati i slijedeći statistički primjer iz Njemačke, gdje osumnjičeni za krivična djela organizovanog kriminaliteta potiču iz 87 različitih nacija, a pri tom se procjenjuje da multinacionalni organizovani kriminalitet godišnje ostvaruje novčanu dobit koja iznosi više od 100 milijardi američkih dolara. Ova kriminalna udruženja predstavljaju ozbiljnu opasnost za čitavu međunarodnu zajednicu i unutrašnji poredak svake zemlje, pri čemu su postala veoma sofisticirana prilikom vršenja kriminalnih djelatnosti kao i u korišćenju moći i uticaja na održavanju i zaštiti svoje hijerarhije od otkrivanja.⁵

Međunarodni monetarni fond je procijenio da kriminalne organizacije u svijetu godišnje ostvare između 500 i 700 milijardi američkih dolara nelegalnih prihoda. Prije deset godina taj iznos bio je 85 milijardi. Mnogobrojni uslovi doveli su do porasta transnacionalnoga organizovanog kriminaliteta, a među novijim prednjače globalizacija trgovine, tehnologije, saobraćaja, komunikacija, informacionih i finansijskih sistema kao i porast migracija i etničkih mreža.

1 Riječ mafija prema jednom gledištu je arapskog porijekla i označava azil za bjegunce (utočište), dok neki smatraju da je to akronim arapske riječi *tačjaz* koji su upotrebljavali Sicilijanci u borbi Normana. Modly D., Korajlić N., definišu mafiju kao tradicionalno kriminalno udruženje, građeno na tvrdj organizacijskoj osnovi, čiji članovi prijetnjama i upotrebom fizičke snage postižu znatne ciljeve. Modly, D., Korajlić, N. 2002, Kriminalistički rječnik, Centar za kulturu, Tešanj

2 Šikman, M. 2011, Organizovani kriminalitet, Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka, str. 74.

3 Quere, X. S. R 2008, Organizirani kriminal, Zagreb, str. 10.

4 Bošković, M., Skakavac, Z. 2008, Organizovani kriminalitet, Fakultet za pravne i poslovne studije, Novi Sad, str. 157-159.

5 Radović, N. 2005, Transnacionalne kriminalne organizacije, Zbornik radova "Organizovani kriminalitet - stanje i mere zaštite", Policijska akademija, Beograd, str. 389-406.

Organizovane kriminalne grupe razvrstali smo po zemljama porijekla, napominjući, da ovih grupa ima mnogo više, a mi smo istakli samo najznačajnije, a možemo slobodno reći i najzloglasnije.

2. ITALIJANSKA MAFIJA

Italija je država s dugom tradicijom borbe protiv organiziranih zločinačkih udruženja mafijskog tipa nastalih na njenom tlu. Možemo reći da je mafija država u državi, s vlastitim teritorijima, podanicima, zakonima i oružanim snagama, obučena je da se odupre i najjačim mjerama suprotstavljanja. O mafiji Giorgio Bocca kaže: "Mafijaška se obitelj nikad ne gasi. Zatvorit ćete dvojicu, trojicu, ali obitelj ostaje, pa čak ako i nema dovoljno djece, ona usvaja najsmjelije ljude dajući im svoje kćeri za supruge."⁶ O značaju i snazi mafije govore i ove riječi: "Mafija je velika holding kompanija sa prihodom oko 130 milijardi eura i neto profit u investicijama i fondovima doseže 70 milijardi eura. U Italiji prihod mafije doseže vrijednost od 6% BDP. To znači da svaki dan ogroman iznos novca iz džepova dilera i poslovnih ljudi slijeva se u džepove mafijaša, oko 250 miliona eura dnevno, 10 miliona eura svaki sat, odnosno 160 hiljada eura svaki minut."⁷

Cosa Nostra (Naša Stvar) je kriminalna organizacija kojom se poistovjećuje Sicilijanska mafija, a grad Palermo je mesto odakle se vrši kontrola i rukovođenje svih domaćih i inostranih kriminalnih aktivnosti. U odnosu na ostale kriminalne organizacije, Koza Nostra se odlikuje sistematskom primjenom najrazličitijih sredstava za postizanje cilja, do koga se stiže sa teško uporedivom efikasnošću. Ona je ukorenjena u određenim područjima, noseći svoju kulturu, interese i ideale. Počiva na tri osnovna principa na kojima počivaju i moderne države: narod, teritorija i vlada.⁸ Jedna od bitnih karakteristika Koza-Nostre je to da njeni članovi bivaju od organizacije kažnjeni zbog razloga koji su izvan nje nezamislivi. Bilo čime da pokaže da u nekom trenutku nije dorastao zadatku ili da predstavlja opasnost za organizaciju, to člana najčešće košta glave.⁹ Karakteristično za Cosa Nostru je čvrsto unutrašnje ustrojstvo sa izraženom zapovjednom strukturom. Unutar organizacije članovi su se obavezali da poštuju omertu (zavjet ćutanja). Ukoliko bi neki član povrijedio obavezujući zavjet,

bio bi rigorozno kažnjen. Nerijetko, za povredu zavjeta ćutanja propisana je smrtna kazna¹⁰. Proces selekcije novih članova Cosa Nostre je strog. Članovi ove kriminalne organizacije mogu biti samo najbliži srodnici. Član Cosa Nostre ne može postati lice koje nije rođeno na Siciliji. Kada odluče da djeluju onda nemaju sažaljenja ni u situacijama kada se do cilja dolazi i preko stotinu leševa; Nijedno od njih ne vrši se bezrazložno, samo nasilja radi, već je uvijek povezano sa potrebom da se sačuva organizacija¹¹. Zbog toga je Mafija opasnija čak i od onih kriminalnih organizacija koje su (kao one iz Južne Amerike ili iz Azije) povremeno sklone upotrebi teško objašnjivog divljačkog nasilja, jer su njene akcije plod jasnog kalkulisanja. Iako je osnovni cilj Cosa Nostre da se održi na regionalnom nivou i u Jugoistočnoj Italiji, ona predstavlja ozbiljnu prijetnju za cijelu Evropu, pa i svijet.¹² Italijanska je policija priznala da je Cosa Nostra na Siciliji na svom terenu; na ovom je otoku vlast Rima vrlo često samo privid. Dokaz te kontrole: neiskorjenjiva prisutnost mafije, u svetištu i epicentru mafijaškog sustava u Palermu (oko 700 000 stanovnika) koji broji 66 identificiranih „obitelji”, grupiranih u sedamnaest „mandamenata” ili mafijaških podprefektura.¹³

Smatra se da Cosa Nostru čini više od 180 familija i oko 5000 članova. Danas ona saraduje sa mnogobrojnim kriminalnim organizacijama, prije svega sa turskim, kolumbijskim, kineskim i ruskim.¹⁴ Najpoznatiji sicilijanski mafijaši bili su **Salvatore Toto Rina**, **Tomasso Buscett** koji je postao potkazivač, **Bernardo Provenzano** bjegunac više od 40 godina, **Giovanni Brusca** koji je ubio antimafija istražitelja **Giovannia Falconea**, 1992. godine. Za **Matteo Messina** Denaro se smatra da je sadašnji vodja Cosa Nostre.

'Ndrangheta¹⁵ Sindikat sa sjedištem u Kalabriji,

6 Giorgio, Bocca 1993, L'enfer: enquête au pays de la mafia, Pariz, str. 42.

7 <http://www.sosimpresa.it/news.php?id=5225>. (18/01/2018. 23h)

8 Bošković, M 2003, Transnacionalni organizirani kriminalitet, oblici ispoljavanja i metode suprotstavljanja, Policijska akademija, Beograd, str. 291.

9 Ignjatović, Đ. 1998, **Organizovani kriminalitet - drugi deo**, Policijska akademija, Beograd, str. 114-115.

10 Šikman, M. 2011, Organizovani kriminalitet, Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka, str. 84.

11 Možemo navesti primjer ubojstva iz straha od tzv. izdaje, koju navodi <http://www.dw.de/fbi-objavio-rat-mafiji/a-14778042> kada je nekadašnji šef obitelji Gambino angažirao Josepha Watta da ubije Fredericka Weissa, jednog uhićenog člana mafije za kojeg se sumnjalo da suraduje s pravosuđem. Nakon što mu je navodno već iskopao rupu u zemlji, Watts je postavio zasjedu u garaži gdje je pretpostavljao da bi Weiss mogao svrati. Međutim, akcija mu nije uspjela, ali je drugi tim zločinaca ipak uspio likvidirati mogućeg izdajicu.

12 O navedenom govori i činjenica da Sjedinjene Američke države vode veliku borbu u otkrivanju i eliminiranju ovih grupa i njihovih vođa, kao što je akcija januara 2011. godine. Tako <http://www.dw.de/fbi-objavio-rat-mafiji/a-14778042>, izvještava: „U najvećoj akciji svih vremena, FBI je uhitila 130 članova samog vrha mafijaških talijanskih obitelji. Oni se trenutno nalaze na jednom brodu ispred obale New Yorka, a tereti ih se za sva moguća „mafijaška nedjela“.

13 Quere, X. S. R 2008, Organizirani kriminal, Zagreb, str.12.

14 Radović, N. 2005, Transnacionalne kriminalne organizacije, Zbornik radova "Organizovani kriminalitet - stanje i mere zaštite", Policijska akademija, Beograd, str. 389-406.

15 Smatra se da ime potiče od grčke riječi **apa^gadasea**, koja označava hrabrost, lojalnost

na jugu Italije. 'Ndrangheta radi nezavisno od sicilijanske mafije i kontroliše nad 3,5% od ukupnog prihoda Italije kroz iznuđivanja, pranja novca, trgovine narkoticima i drugih ilegalnih operacija. Procijenjeno je da 'Ndrangheta generiše godišnji prihod od oko 53 milijardi €. ¹⁶ 'Ndrangheta je danas organizovana na principu udruženja više mafijaških porodica. Svaka mafijaška porodica ima svoja zakonska pravila koja poštuju njeni članovi. Za ovu kriminalnu organizaciju najčešće se vezuje divlje i nasilničko ponašanje, čija osnovna kriminalna djelatnost se svodi na vršenje otmica, krijumčarenje svih vrsta i preprodaju droga, trgovinu nekretinama, kao i iznuđivanje poslovnih i bogatih ljudi. Ndrangheta često saraduje i obavlja različite poslove sa ostalim kriminalnim organizacijama, naročito sa kolumbijskim. Po jednoj procjeni smatra se da postoji oko 155 'Ndrangheta porodica i u okviru njih oko 6000 članova. ¹⁷ Ndrangheta kriminalni sindikat je aktivan širom svijeta, ali izuzetno rasprostranjen u Kanadi, posebno Torontu. Unutar Ndrangheta gazdi je dat naziv **Capo crimine**, ali za razliku od drugih kriminalnih organizacija, ta osoba nije zaista vođa, on ima relativno mala ovlaštenja da se miješa u porodične osvete i nasilja. Posljednji poznati *Capo crimine* je Domenico Oppedisano. ¹⁸

Camorra je nastala u prvoj polovini 19. vijeka, kada su otpušteni zatvorenici osnovali zločinačku organizaciju tzv. Ulice - Camorre. Središte ove kriminalne organizacije nalazi se u Napulju ¹⁹. Za Camorru je interesantno da često dolazi do sukoba između pojedinih dijelova njene kriminalne organizacije. Osnovna kriminalna djelatnost Camorre zasnovana je na prostituciji, preprodaji droga, iznudi, pljački itd. Tradicionalni poslovi Camorre su sve vrste razbojništva, iznuđivanje novca, kidnapovanje i trgovina ljudima. Danas Camorra najveći dio svog prihoda ostvaruje krijumčarenjem droga, posebno kokaina ²⁰. Unutrašnje ustrojstvo nije zasnovano na čvrstoj disciplini, a na to ukazuje i nepostojanje vođe unutar kriminalne organizacije. Procjena je da postoji oko 111 Camorra porodica. Camorra kriminalnih grupa

ima i u drugim dijelovima Italije, kao i u Holandiji, Njemačkoj, Rumuniji, Španiji, Francuskoj, Škotskoj i Dominikanskoj Republici. Također, Camorra je imala ozbiljne veze sa kriminalnim organizacijama Ruske federacije koje su krijumčarile Rusko naoružanje, pa čak i nuklearne materije. Jedna od važnijih aktivnosti ove kriminalne organizacije danas je pranje novca u Holandiji, Engleskoj i Njemačkoj. ²¹

Nuova sacra corona unita (nova sveta zajednička kruna) je kriminalna organizacija novijeg datuma i ima neke religijske simbole slične Camorri. Smatra se da je nastala povezivanjem sa nekim drugim kriminalnim udruženjima tj. grupama, koje su pripadale Camorri i 'Ndrangheti. Svoju kriminalnu djelatnost bazirala je na području Pulje, čije glavno središte predstavlja grad Bari. Kriminalna djelatnost članova Nuova sacra corona unite uglavnom se odnosi na trgovinu drogom, prevare i lihvarenje ²². Policijski izvještaji i istrage pokazuju da Nuova sacra corona unita ima određene veze sa kolumbijskim i drugim italijanskim kriminalnim grupama, kao i sa ruskim i azijskim kriminalnim organizacijama. Nuova sacra corona unita bavi se i krijumčarenjem migranata. Također, ova organizacija se bavi i trgovinom ljudima, prije svega trgovinom ženama radi seksualne eksploatacije.

3. KOLUMBIJA

Kolumbijski narko-karteli, u odnosu na druge transnacionalne kriminalne organizacije, su organizovane u posebne sindikate tj. kartele. Postavši manje ubojiti i više okrenuti korupciji, oni još uvijek proizvode 80% svjetskog kokaina - a sada i 50% heroina prodanoga u Sjedinjenim Državama. ²³ Osnovne kriminalne djelatnosti kolumbijskih narko-kartela su ilegalna proizvodnja i stavljanje u promet različitih vrsta droga a prije svega kokaina. Pretpostavlja se da skoro cjelokupno snabdijevanje drogom vrši se od strane pripadnika kartela **Medelin i Kali** dva najozloglašenija kartela u Kolumbiji. Strukturu organizacije pojedinih kartela čine osnovne organizacione jedinice - ćelije, koje međusobno nisu povezane, već su podređene šefovskom timu koji rukovodi akcijama, tako da ako policija uspije da otkrije jednu grupu nema trenutne opasnosti da to bude osnova za dalje prodiranje prema vrhu mafijaške organizacije. Kada se dogodi da policija uspije da ubaci u ćeliju svog

16 Guardina izvještava da je 'Ndrangheta zaradila više novca u 2013. godini, nego Deutsche bank ili McDonalds, <http://www.theguardian.com/world/2014/mar/26/ndrangheta-mafia-mcdonalds-deutsche-bank-study>.

Prema istraživanju koje je proveo Institut za istraživanje Demoskopika, ovaj Sindikat je zaradio ekvivalent od 3,5% ukupnog Društvenog bruto prihoda (DBP) Italije

17 Šikman, M. 2011, Organizovani kriminalitet, Banja Luka, str. 85.

18 Uhapšen je u velikoj akciji italijanske policije, u kojoj je iza rešetaka završilo još 303 važnih članova 'Ndranghete, u julu 2011. Godine (<http://www.jutarnji.hr/-ndrangheta---cobanska-hajducija-koja-je-postala-jaca-i-od-cose-nostre/847637/>) (19.01.2018. 13h)

19 Petrović, B., Dobovšek, B. 2007, Mreže organiziranog kriminaliteta, Pravni fakultet, Sarajevo, str. 53.

20 Šikman, M. 2011, Organizovani kriminalitet, Banja Luka, str. 85.

21 Radović, N. 2005, Transnacionalne kriminalne organizacije, **Zbornik radova "Organizovani kriminalitet - stanje i mere zaštite"**, Policijska akademija, Beograd, str. 389-406,

22 Bošković, M. 2003, Transnacionalni organizovani kriminalitet, oblici ispoljavanja i metode suprotstavljanja, Policijska akademija, Beograd, 112.

23 Quere, X. S. R. 2008, Organizirani kriminal, Zagreb, str. 24.

čovjeka, ili da uništi cijelu organizacionu kriminalnu jedinicu, uslijed načina nepovezanoga ćelijskog organizovanja, ne postoji mogućnost dobijanja daljih relevantnih informacija u odnosu na hijerarhijski vrh mafije, ili su one svedene na minimum.²⁴

Kartel Medellin nalazi se u istoimenom gradu sjeverno od Bogote, glavnog grada Kolumbije. Zasiurno jedna je od najmoćnijih transnacionalnih kriminalnih organizacija u svijetu. Ovaj kartel imao je nekoliko „bosova“, ali najopasniji među njima bio je **Pablo Eskobar Gaviria**.²⁵ Kartelom je upravljao od sredine osamdesetih do 1993. godine kada je ubijen, a 1989., na Forbsovoj listi najbogatijih ljudi na svijetu našao se na sedmom mjestu.²⁶ Njegova lična imovina iznosila je više od tri milijarde dolara. Bio je okrutan, prepreden i arogantan. Formirao je privatnu vojsku, potplaćivao novinare, policajce i sudije. U sukobu koji je vodio protiv države poginulo je na stotine policajaca, sudija i drugih nedužnih ljudi.²⁷ Koliko je bio svirep ukazuje i činjenica da je pokušao ubistvo predsjednika Cesara Gavirije, podmetanjem bombe u avion. Bilans je bio stravičan, poginulo je 110 ljudi.²⁸

Kartel Kali Za razliku od Medellinskog kartela koji se prilično koristio nasiljem, otmicama i ubistvima, Kali kartel je bio veoma oprezan u tom smislu. Ovaj kartel se nalazi u jugoistočnom dijelu zemlje i osnovna mu je djelatnost krijumčarenje droga, prije svega kokaina. Narko kartel „Kali“ vodio je borbu za prevlast sa kartelom „Medelin“, koga je vodio Pablo Eskobar. Poslije Eskobarove smrti 1993. godine „Medelin“ se raspao i „Kali“ je postao najjači narko-kartel u zemlji.²⁹ Na čelu ove organizacije su četvorica bosova, braća **Gilberto i Migel Rodrigez Orehuela, Hoze Santacruz Londono i Pako Herera**.

Sistem funkcioniranja kolumbijskog narko-sustava:³⁰

- paravojne postrojbe ili gerile opskrbljuju seljake (suradnike) sadnicama koke,
- oni proizvode temeljnu smjesu, prva faza prerade,
- kvalificirani kemičari proizvode čisti kokain, druga faza prerade,
- kokain se prodaje „izvoznicima“ specijalistima,
- dobiveni novac povjerava se profesionalnim „peračima“,
- svi čimbenici sustava žive od tog novca i ponovno ga ulažu.

Za razliku od Medellin kartela koji je „vodio rat“ protiv vlade Kolumbije, Kali kartel je pokušavao steći uticaj podmićivanjem i korupcijom. Nekadašnji šef kartela Žilberto je izjavio: „mi ne ubijamo sudije, mi ih kupujemo“, a smatra se da je Migel Orejuela (*Miguel Orejuela*) u jednom trenutku imao preko 2.800 ljudi na platnom spisku, od vladinih zvaničnika do taksista.³¹ Jedno od najvažnijih javnih otkrića je pokušaj podmićivanja tokom predsjedničke kampanje Ernesta Sampera, kada je dobio šest miliona dolara od Kali kartela.³¹

4. MEKSIKO

Juarez Kartel je osnovan u 1970. od strane Agilar Guajardo i predat Amado Carrillo Fuentesu u 1993. koji je bio pod tutorstvom svog ujaka.³² Juarez Kartel kontroliše jedan od osnovnih transportnih ruta droge u Ameriku sa milijardama dolara vrijednim ilegalnim isporukama droge godišnje iz Meksika, kontroliše područje oko američko-meksičkog graničnog prelaza El Paso, što je jedan od glavnih puteva za krijumčarenje opojnih droga iz Meksika u Sjedinjene Američke Države. Vjeruje se da je među dominantnijim kriminalnim grupama u krijumčarenju kokaina u Sjedinjene Američke Države. Juarez kartel karakteriše izuzetna okrutnost, a poznat je po odsjecanju glava svojih rivala i nakažanju njihovih leševa, kako bi zastrašio ne samo javnost, već i agencije za sprovođenje zakona, ali i svog najvećeg rivala -Sinaloa kartel.³³

Kartel Tijuana, prema FBI-u dugo vremena uvoznik trećine opojnih droga u SAD, Tijuana Kartel (španski: Cartel de Tijuana ili Arellano – Feliks

24 Bošković, M. 2004, Organizovani kriminalitet i korupcija, Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka, str. 51.

25 Šikman, M. 2011, Organizovani kriminalitet, Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka, str. 91.

26 <http://dalje.com/hr-svijet/forbesovi-milijarderi/307164/>, (14.01.2018. 22h)

27 <http://www.crimeandinvestigation.co.uk/crime-files/pablo-escobar/> (14.01.2018. 23.15h)

28 <http://latinamericanhistory.about.com/bioescobar.htm> (14.01.2018. 23.30h)

29 <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story//46880/> (15.01. 2018. 18h)

30 Ibidem

31 Šikman, M. 2011, Organizovani kriminalitet, Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka, str. 93.

32 Ibidem

33 Ibidem

Organizacija) je meksički narko kartel sa sjedištem u Tihuani, Baja California. Kartel je opisan kao jedan od najvećih i najnasilnijih kriminalnih grupa u Meksiku. Miguel Angel Feliks Gallardo je osnivač Gvadalajara kartela i uhapšen je u 1989.

Sinaloa kartel je narko-sindikata sa sjedištem u gradu Culiacan, Sinaloa, sa velikim operacijama u Meksičkoj državi Baja Kalifornija, Durango, Sonora i Chihuahua. Kartel je najmoćniji organizovana kriminalna grupa u Meksiku, a prije svega švercuju kokain, heroin, methamphetamine i marihuanu širom sveta. Vođa Sinaloa kartela (*Joaquín Guzmán*) čovjek po imenu *Loera* (El Chapo) postao je najtraženiji čovjek na svijetu i imenovan je za najmoćnijega narko-trgovca na svijetu.³⁴ Magazin Forbes ga je 2013. godine, rangirao kao 55. najmoćniju osobu na svijetu.³⁴ Nakon što je izbjegavao hapšenje više od desetljeća, legendarni šef jednog od najmoćnijih i najkrvavijih svjetskih narkokartela, Joaquin "El Chapo" Guzman, uhapšen je u februaru 2014. godine u gradu Mazatlanu (Mexico).³⁵ Američka DEA³⁶ čvrsto vjeruje da je **Joaquín Guzmán Loera** prevazišao uticaj Pabla Eskobara, kao u 2011 „Godfather of the drug world“. Magazin Forbes ga je 2013. godine, rangirao kao 55. najmoćniju osobu na svijetu.³⁷ Iako je Guzman uhapšen, prema izvještajima DEA, kartel se i dalje širi i kontroliše veliki dio američkog tržišta narkoticima.

Los Zetas Kartel je kriminalna organizacija u Meksiku posvećena uglavnom trgovini drogom, ubistva i druge aktivnosti organizovanog kriminala. Ovaj narko-kartel je osnovan od strane male grupe meksičke vojske specijalnih snaga i dezertera, sada uključuje korumpirane bivše federalce lokalne policajce kao i bivše Kaibiles iz Gvatemale. Ova grupa visoko obučanih specijalaca je prvi put angažovan kao privatno plaćena vojska za zaštitu Gulf kartel u Meksiku³⁸. Poslije hapšenja vođe Gulf kartela, Osiel Kardenas GUILLEN, Los Zetas Kartel preuzima vodeću ulogu u trgovini drogom. Od februara 2010 Los Zetas je postao nezavisan kartel što je dovelo do rata između bivšeg poslodavac Gulf Kartel. Los Zetas na čelu sa Heriberto „El Lazca“ Lazcano se smatraju

se za najnasilniju paravojna grupu od strane Uprave za borbu protiv droga (DEA). Los Zetas Kartel je proširio svoje poslovanje u Italiju sa 'Ndrangheta Kartelom. Najveći narko-kartel u Meksiku postala je grupa Los Zetas, djeluje u 17 od 32 države a koja je potisnula glavne rivale, kartel Sinaloa.³⁹

5. RUSIJA

Iako nema tačnih podataka, smatra se da u Rusiji djeluje oko 300 kriminalnih organizacija i one već djeluju izvan njenih granica. Ruski iseljenici pripadaju najopasnijim granama organizovanog kriminala, jer su mnogi pripadnici nekadašnje Sovjetske armije i tajnih službi koje su bile na prostoru istočne Europe, te tu i dalje ilegalno ostaju i čine važan dio raznih kriminalnih skupina. Ruska mafija je poznata po beskrupuloznoj upotrebi nasilja i prema vani i u samim kriminalnim skupinama, prilikom međusobnih obračunavanja. Ruska mafija obuhvata više dobro organizovanih hijerarhijski strukturiranih i finansijski moćnih organizacija, što joj i daje osnovna mafijaška obilježja. Na čelu kriminalne organizacije nalazi se šef, a ponekad i dva šefa koje na to mjesto biraju članovi kriminalne organizacije. Šefovi se nalaze u okruženju jedne posebne grupe kriminalaca koji se nazivaju "legalni lopovi" i koji su, u neku ruku, kumovi ruske mafije, ali sa nizom karakteristika po kojima se razlikuju od kumova italijanske ili američke mafije. Na hijerarhijskoj ljestvici mafijaške organizacije ispod njih se nalazi grupa kriminalaca spremna da postupi po svakoj naredbi pretpostavljenih, dok su na kraju ljestvice oni koji neposredno izvršavaju sve kriminalne poslove mafije.⁴⁰ Područje kriminalne djelatnosti Ruske mafije kreće se oko prostitucije, droge, trgovine oružjem, nuklearnim supstancama, ukradenim automobilima i dr. Imaju čvrste veze s poljskim, talijanskim, istočnoazijskim i bliskoistočnim kriminalnim udruženjima te veza s kolumbijskim narko-kartelom.⁴¹ Možemo ih razvrstati u četiri kategorije:

- staro sovjetska kriminalna udruženja, pripadnici bivše komunističke strukture s jakim vezama u politici, pomoću kojih ostvaruju svoje ciljeve;
- etnički organizirana kriminalna udruženja imigranta na ruskom području,
- kriminalna udruženja za počinjenje pljački, s ponašanjem sličnim italijanskoj mafiji,

34 <http://www.forbes.com/fdc/> (15.01.2018 21.30h)

35 <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/kralj-droge-kako-je-uhvacen-najveci-narkobos-na-svijetu-koji-je-pobjegao-iz-zatvora-u-kosari-za-rublje> (20.01.2018. u 22h)

36 Prema pisanju američkih i svjetskih medija, a koji se pozivaju na izjave američkih agenata uključenih u operaciju, DEA (Drug Enforcement Agency) je potpisala tajni sporazum sa predstavnicima Sinaloa kartela koji su u periodu od 2002. do 2012. godine „nesmetano“ mogli obavljati biznis/posao u zamjenu za informacije o drugim narko-kartelima

37 <http://www.forbes.com/fdc/> (15.01.2018 21.30h)

38 Quere, X. S. R 2008, Organizirani kriminal, Zagreb, str. 25.

39 <http://www.stratfor.com/weekly/mexicos-zetas> (15.01.2018. 20h)

40 Bošković, M. 2004, Organizovani kriminalitet i korupcija, Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka, str. 52.

41 Quere, X. S. R. 2008, Organizirani kriminal, Zagreb, str. 27.

- kriminalna udruženja okupljena oko utjecajnih pojedinaca u političkom ili javnom životu, specijaliziranih za počinjenje određenih kaznenih djela.

Ruski mafija je također jedna od najprofitabilnijih u svijetu, za Semion Mogilevich se kaže da je tajni milijarder.

Semion Mogilevich je trenutno najprepoznatljiviji kriminalni lider organizovanog kriminaliteta na svijetu.⁴² Mogilevich je imenovan od strane FBI kao 494 bjegunac i stavljen u prvih deset FBI potjernice.⁴³

U najnovije vrijeme se procjenjuje da ekspanzija pojedinih ruskih mafija prijeti destabilizaciji nekih privrednih procesa u okviru zemalja Evropske unije.⁴⁴

6. KINA

Trijada je jedinstveni naziv za sve pripadnike kineskih kriminalnih organizacija. Trijada, tajna organizacija povijesno nastaje iz izvorno plemenitih i opravdanih razloga, kao otpor ugnjetavanju, zaštitarska organizacija siromašnih seljačkih slojeva protiv apsolutističke vlasti dinastije Manču.⁴⁵ Sve do početka 20. vijeka Trijada djeluje kao socijalna i revolucionarna organizacija. Sam naziv trijade predstavlja mistično trojno jedinstvo *neba, zemlje i čovjeka*, što se prikazuje amblemom trokutasta oblika. Sjedište je u Hong Kongu i Trijada danas ima preko 100 000 članova različito brojnih kriminalnih udruženja.⁴⁶

Trijada pokriva sve grane kineskih kriminalnih udruženja na području Tajvana, Hong Konga, Maccaoa, kineskog kopna pa i u zemljama sa brojnim kineskim stanovništvom, kao Malezija, Singapur, SAD i Kanada, odnosno u svim područjima gdje postoje kineske useljeničke zajednice. Trijada je izrazito okrutna, konspirativna, čemu pogoduje jezična i kulturna barijera, služi se karakterističnim načinima komuniciranja (posebni znaci i tradicionalni jezik). Kinesku mafiju karakterizira i zatvorenost zbog koje mali broj pripadnika kriminalnog udruženja zna tko su vodeće osobe, što znatno otežava upotrebu instituta „pokajnika“, jer pripadnici znaju samo ono što je dovoljno i nužno

za obavljanje svog dijela posla, koji ovisi o položaju tih pripadnika na hijerarhijskoj ljestvici. Kineska mafija se prvenstveno bavi, reketarenjem, softversko piratstvo, trgovina pornografskim materijalom, krivotvorenje dizajnerske odjeće.⁴⁷

Poznate skupine trijada:⁴⁸

- *Sun Yee On* („Nova Vrlina i Mir“): Hong Kong, Makao i kineske četvrti u drugim svjetskim gradovima, oko 50.000 članova
- *Sap Sze Wui* ili *14K* („Karat“): Hong Kong i kineske četvrti diljem svijeta, oko 20.000 članova.
- *Wo Chi Tau* ili *Federacija Wo* (Harmonija): okuplja oko 12 skupina diljem svijeta, broje oko 20.000 članova.
- *Chu Luen Pang* („Ujedinjeni Bambus“): Tajvan i kineske četvrti, oko 10.000 članova diljem svijeta.
- *Si Hai Pang* („Banda Četiriju Mora“): Tajvan i kineske četvrti, oko 3000 članova.
- *Tai Huen Tsai* („Veliki Krug“): široki slojevi kineskog društva i kineske četvrti diljem svijeta, broje oko 5000 članova.

Kineski profesor kriminologije Su Đijan ističe da „mafijaški gangovi prijete da ugroze socijalnu stabilnost Kine“, i procijenio je da „u Kini danas ima najmanje milion članova trijada“, optužujući „korumpirane državne službenike i policajce da su omogućili opasnim mafijaškim udruženjima da djeluju širom Kine.“⁴⁹

6. JAPAN

Yakuza (kartaška igra hanafuda - najlošija moguća kombinacija od tri karte 8, 9, 3, na japanskom *ya ku sa*) naziv za japansku mafiju.⁵⁰

Ustroj Yakuze je sličan sicilijanskoj mafiji (poznati su po dva običaja: odsijecanje vrha malog prsta i tetoviranje cijelog tijela), tradicionalni tip organizacije, stroga hijerarhija, zakon šutnje, odanost mafiji, solidarnost među članovima. Središte joj je u Tokiju, a razlog djelomičnom prebacivanju kriminalne djelatnosti Yakuze izvan granica Japana je u djelotvornim zakonima donesenim 90-ih godina prošlog stoljeća. Broje preko 100.000 članova.⁵¹

42 <http://www.skandalozno.com/kriminalni-bosovi-i-narko-gospodari-u-2012-godini/> (18.01.2018. 19h)

43 <http://www.fbi.gov/wanted/topten/semion-mogilevich> (18.01.2018. 21h)

44 Wegner, Petrović, B., Bojanić, N., Korajlić, N. 2004, Balkanski putevi droge i Bosna i Hercegovina, Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo, str. 155.

45 Modly, D., Korajlić, N. 2008, Kriminalistički rječnik, Tešanj, str. 687.

46 <http://www.secretsofcentral.com/tajnadrustva/obavijeni-tajnom-kineske-trijade/> (14.01.2018.h 18h)

47 Šikman, M. 2011, **Organizovani kriminalitet**, Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka, str. 100.

48 Quere X.S.R, **Organizirani kriminal**, Zagreb, 2008., str. 51

49 Izvor: vesti.rs, (15.01.2018. 19h)

50 Modly, D., Korajlić, N. 2002, **Kriminalistički rječnik**, Tešanj, str. 742.

51 <http://prolog.rs/Yakuze-article-10503> (15.01.2018. 22h)

Poznate skupine Yakuza su:⁵²

- *Yamaguchi-Gumi*: zapadni Japan, osnovana 1915. godine, oko 38.000 članova i suradnika.
- *Sumiyoshi-Kai*: Tokio i sjeveroistok Japana, osnovana 1918. godine, oko 13.000 članova i suradnika.
- *Inagawa-Kai*: Tokio, veze s političko-finansijskim skandalima, oko 10.000 članova i suradnika

Postoji prešutni dogovor između policije i Yakuza da im se operacije tolerišu tako dugo dok ne budu ozbiljno ugrožavale državni poredak. Predstavnici Yakuza sazivaju u Japanu konferencije za štampu, objavljuju svoje časopise u kome objavljuju svoje aktivnosti.⁵³ Osim u Japanu, ove kriminalne organizacije djeluju i na području Sjeverne i Južne Koreje, Tajlanda, SAD, Filipina i Australije.

7. ALBANIJA

Prema viđenju nekih stručnjaka, *Albanska „mafija“* ili kako je još zovu *Bektašijaskom mafijom*, vrlo brzo bi mogla prerasti u „kolumbijski mafijaški sindrom“, posebna vjera, jezik, pravila, izrazito jaka obiteljska tradicija i hijerarhija, bazirana je na poslušnosti obitelji, tzv. „fisova“, čiji skup čini tzv. „mafijašku lozu“.⁵⁴ Karakteristično je da nema jednog vođu nego je organizacija s većim brojem „kumova“ (česti među-mafijaški obračuni na Kosovu i Metohiji). Albanska mafija kontrolira više od 70 % heroina koji ulazi na zapadnoeuropsko tržište i više od polovine ukupne količine ove droge koja stiže u SAD. Albanski organizovani kriminal je veliki problem u Albaniji, Americi, Evropskoj uniji i drugim oblastima u svijetu. U Albaniji postoji preko 15 kriminalnih klanova koji kontrolišu organizovani kriminalitet. Albanska mafija je poznata po nasilju, mučenju i terorističkim aktivnostima. Oni su konstruirani ogroman kriminalni sindikatu koji je prvenstveno zasnovan oko droge i trgovina oružjem.⁵⁵ Međutim, sindikat učestvuje u širokom spektru kriminalnih preduzeća uključujući i krađe automobila. Slično kao i druge organizovane kriminalne grupe, tipična struktura albanske mafije je krvna. Oni imaju duboku oslanjanje na lojalnost, čast i krvne odnose. Albanski klanovi se obično sastoji od grupe manje od 500 članova. Oni su tajnoviti i malo informacija je poznato o aktuelnim albanskim mafijaških bosova.

U 1980., albanska mafija preselila se u New York i počela da se bori sa Italijanima. Danas je albansko prisustvo veoma očigledno, a došlo je i do dogovora sa drugim kriminalnim sindikatima, koji su pristali da im se sklone sa puta. Rat na Kosovu pribavio je albanskoj mafiji sivu zonu na sjeveru albanskog govornog područja - koja bi trebala biti budući europski „Zlatni trokut.“⁵⁶

Smatra se da „*Kamila*“ narko-kartel predstavlja jednu od pet najjačih mafijaških grupa na svijetu (treću) odmah poslije kolumbijske i talijanske, uz trgovinu drogom, ljudima, prvenstveno ženama i djecom, ali i organima najmlađih.⁵⁷

Izgledi su da su albanske organizovane kriminalne grupe u Italiji preuzele kontrolu krađe automobila. Albanske bande su u velikoj mjeri odgovorni za prostituciju, krijumčarenja imigranata, kao i trgovinu heroinom u Velikoj Britaniji. Oni drže veliko prisustvo u Francuskoj, Švajcarskoj, Kanadi, Belgija, Njemačkoj, Australija. Prema Wikileaks-u, albanski mafijaški klanovi su povezani sa raznim južnoameričkim političarima i bankama.

Ostaje nejasno ko djeluje kao gazda cijele albanske mafije, ali je jasno da je čovjek po imenu Daut Kadriovski jedan od lidera. On je Proslavljeni gazda, jedne od 15 porodica.⁵⁸

8. SRBIJA

U Srbiji postoji pet kriminalnih grupa, koje su izuzetno organizovane i deluju na međunarodnom nivou, pa čak i na više kontinenata. Njihov glavni „biznis“ je krijumčarenje i trgovina narkoticima, ali i proizvodnja droge. U svojim nelegalnim aktivnostima tesno sarađuju sa visokorangiranim „kolegama“ iz inostranstva.⁵⁹ Srbijanska mafija sa svojih 350 članova na Interpolovoj listi, povezana je s aktivnostima krijumčarenja droge, plaćenih ubojstava, reketarenja, namještanja kladenja, kontrole kockarnica i krađa, poznati su po inteligentnim pljačkama s „holivudskim scenarijima“, ali i brzim likvidacijama⁶⁰. Najveći trgovci na veliko *kokaina* iz Južne Amerike u zapadnu Europu (Akcija „Niva“ 2009. Slučaj Darka Šarića). Organizovane su *horizontalno*, bez postojanja stroge hijerarhije u zapovjednom lancu. Odlikuju se visokim stepenom nezavisnosti u

52 Šikman, M. 2011, Organizovani kriminalitet, Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka, str. 98.

53 Modly, D., Korajlić, N. 2002, Kriminalistički rječnik, Tešanj, str. 742.

54 <http://www.politika.rs/t9405.lt.html> (15.01. 2018. 22.30h)

55 <http://www.skandalozno.com/kriminalni-bosovi-i-narko-gospodari-u-2012-godini> (12.01. 2018. 16h)

56 Quere, X. S. R. 2008, Organizirani kriminal, Zagreb, str. 17.

57 <http://www.politika.rs/t9405.lt.html> (12.01.2018. 16.30h)

58 <http://www.skandalozno.com/kriminalni-bosovi-i-narko-gospodari> (12.01.2018. 22h)

59 Procena pretnje od teškog i organizovanog kriminala, Republika Srbija, ministarstvo unutrašnjih poslova, Beograd, 2015

60 <http://interpol.einnews.com/country/serbia> (15.01.2018. 19.h)

njihovim aktivnostima, što indicira na zaključak da se radi o *fleksibilnim i profesionalnim* tipovima kriminalnih organizacija. Srpska mafija posluje u više od deset zemalja uključujući Njemačku, Sjedinjene Američke Države, Velika Britanija, Francuska, itd. Oni su uključeni u različite aktivnosti kao što su trgovina drogom, krijumčarenje, naručena ubistva, reketi, kockanje i velike krađe. On ima tri glavne grupe pod nazivom Voždovac, Surčin i Zemun koji kontrolišu manjim grupama. Trenutno postoji oko 30-40 grupa koje rade u Srbiji.

*U Europi trenutno operiše 3.600 organizovanih kriminalnih grupa, a i da je od tog broja njih 70% zemljopisno heterogeno i više od 30% djeluje u različitim područjima kriminala, a nova vrsta kriminala ubire profit koristeći trenutnu ekonomsku krizu i sve veću povezanost svijeta putem Interneta.*⁶¹

61 www.europol.europa.eu/ (25.12.2017. 18.30h)

Kako je Europol primijetio 2013. godine, jedna od najvećih opasnosti, kada se radi o borbi protiv mafije, leži u mogućnosti da će se podcijeniti složenost organizovnog kriminaliteta i izvanredne organizacijske vještine zločinaca koji se mogu prilagoditi različitim geografskim i društvenim okruženjima i ponekad izbjeći „vojni nadzor“ predmetnog teritorija u korist „podzemne“ strategije što im omogućuje da zarađuju veliku dobit pri tom ostajući nevidljiv.

Kriminalne organizacije sposobne su iskorištavati u vlastitu korist slobodu kretanja ljudi, roba i kapitala u Europskoj uniji, uz razlike u zakonodavstvima i zakonodavnim tradicijama država članica. ■

Literatura

- Bošković, M 2003, *Transnacionalni organizirani kriminalitet, oblici ispoljavanja i metode suprotstavljanja*, Policijska akademija, Beograd,
- Ignjatović, Đ. 1998, *Organizovani kriminalitet - drugi deo*, Policijska akademija, Beograd
- Giorgio, Bocca 1993, *Lenfer: enquete au pays de la mafia*, Pariz
- Modly, D., Korajlić, N. 2002, *Kriminalistički rječnik*, Tešanj
- Petrović, B., Dobovšek, B. 2007, *Mreže organiziranog kriminaliteta*, Pravni fakultet, Sarajevo,
- Radović, N. 2005, *Transnacionalne kriminalne organizacije*, Zbornik radova "Organizovani kriminalitet - stanje i mere zaštite", Policijska akademija, Beograd,
- Šikman, M. 2011, *Organizovani kriminalitet*, Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka,
- Quere, X. S. R. 2008, *Organizirani kriminal*, Zagreb
- Procena pretnje od teškog i organizovanog kriminala*, Republika Srbija, ministarstvo unutrašnjih poslova, Beograd, 2015
- <http://www.politika.rs/t9405.lt.html>
- <http://www.skandalozno.com/kriminalni-bosovi-i-narko-gospodari>
- <http://interpol.einnews.com/country/serbia>
- www.europol.europa.eu/
- <http://www.skandalozno.com/kriminalni-bosovi-i-narko-gospodari-u-2012-godini>
- <http://prolog.rs/Yakuze-article>
- <http://dalje.com/hr-svijet/forbesovi-milijarderi/>
- <http://www.crimeandinvestigation.co.uk/crime-files/pablo-escobar>
- <http://latinamericanhistory.about.com/bioescobar.htm>